

Emre ÜSTÜN¹

Aycan ÖZÇİMEN²

**OKUL ÇALGILARININ İLKÖĞRETİM 6. SINIF MÜZİK
DERSİ KAZANIMLARINA ULAŞMASINDAKİ ETKİLİLİĞİNİN
İNCELENMESİ**

Özet

Okul çalgılarının ilköğretim müzik dersi kazanımlarına ulaşmasında hangi çalgı (blok flüt, bağlama, gitar) daha etkilidir? problemine yönelik deneysel uygulamanın deney grupları üzerindeki etkisini belirlemek üzere yapılan bu çalışma deneysel bir çalışmadır. Araştırmanın tutarlı ve anlamlı sonuçlar vermesi adına deneysel desen kullanılmış ve “öntest-sontest” modeli seçilmiştir.

Araştırmanın çalışma grubunu Nevşehir İli 75. Yıl İlköğretim Okulunun üç şubeden oluşan 6. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. İlköğretim ders müfredatı incelenerek, yardımcı kaynaklar taranarak ve uzman görüşlerinden faydalanılarak 3 çalgının kazanımlar üzerindeki etkisini incelemek doğrultusunda 6. sınıf 2012-2013 eğitim öğretim yılı müzik dersi kazanımlarından 11 tanesi belirlenmiştir. Belirlenen kazanımlar her sınıfa farklı bir çalgı ile (blok flüt, bağlama, gitar) uygulanmış ve her hafta bir kazanıma yer verilmiştir. Blok flüt, bağlama ve gitar çalgılarının müzik dersi kazanımlarında etkisini ortaya çıkarmak amacıyla uzman görüşlerinden faydalanılarak bilişsel giriş davranışları (ön öğrenmeler) testi ve başarı testi hazırlanmıştır. 3 sınıf ve 73 öğrenciden oluşan çalışma grubuna ön test uygulanmış, 11 haftalık eğitim sürecinin ardından son test uygulanarak bulgular incelemeye alınmıştır. Deney sonucunda elde edilen veriler SPSS istatistik programı ile One Way Anova, Kruskal-Wallis Varyans testi kullanarak değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda kazanımlar üzerinde her üç çalgının da etkili olduğu görülmektedir. Ön test – son test sonuçlarının karşılaştırılması incelendiğinde üç çalgının da farklı kazanımlarda başarı seviyesini arttırdığı; fakat gitar çalgısının 6.

¹ Yrd. Doç. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Müzik ve Sahne Sanatları, emreustun1@hotmail.com

² Yrd. Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, openmind_ican@hotmail.com

sınıf müzik dersi kazanımlarında, çok büyük bir farklılık tespit edilmemekle birlikte, daha etkili olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul Çalgıları, İlköğretim, Kazanımlar, Müzik Dersi.

THE EXAMINATION OF THE IMPACT OF SCHOOL MUSICAL INSTRUMENTS ON 6. PRIMARY SCHOOL MUSIC CLASS REACH TO ITS ACQUISITIONS

Summary

This study which has been conducted to define the impact of experimental intervention on experiment groups aimed at the question of ‘Which instrument is more effective on school instruments’ (recorder-block flute, bağlama, guitar) reach to primary school music class acquisitions?’ is an experimental study. In order that the research reaches to consistent and sensible results, an experimental design has been employed and “pretest – posttest” model has been preferred.

The work group of the research consists of 6th grade students of three different groups/branches in 75. Yıl Primary School in the city of Nevşehir. Primary school curriculum has been examined, supplementary resources have been reviewed, and expert views have been asked; and finally 11 of 6th grade 2012-2013 school year music class acquisitions have been determined to examine the impact of 3 instruments on acquisitions. The determined acquisitions have been applied with a different instrument (recorder, bağlama, guitar) in each class and one instrument has been used every week. In order to discover the impact of recorder, bağlama, and guitar on music class acquisitions, cognitive entry behaviors (pre-acquisitions) test and performance test have been designed by using expert view. Pretest has been applied to work group which constitutes of 73 students and 3 classes and after 11-week education process, post test has been applied and findings have been examined. Data gathered via the experiment have been analyzed via SPSS statistical software with One Way ANOVA, Pearson’s Kruskal-Wallis, Variance tests.

In the results of the research, it has been observed that all of the three instruments have an impact on acquisitions. When the comparison of pretest-posttest results it can be seen that all of the three instruments increase the level of success, however the guitar have a slightly stronger impact on 6th grade music class acquisitions.

Keywords: School Musical Instruments, Primary Education, Acquisitions, Music Class.

1. GİRİŞ

İnsan yaşamının bir parçası olan müzik sanat biliminin önemli bir koludur. Bireylerin başarılı olmalarını, hayal gücünü ve beyin gelişimini arttıran sanatın bir dalı olan müzik bireylere ve toplumlara kazandırdığı olumlu niteliklerle önemli bir yere sahiptir. “Müzik, toplumla etkileşip bütünleşen sanatların başında gelen, bir milletin gelişmişlik düzeyini belirlemede önemli bir unsurdur. Müziğin, insandan insana uzanan evrensel bir dil olması, insanları aynı ezgide birleştirecek güce sahip olması, ona, diğer sanat dalları içinde ayrı bir yer, farklı bir ayrıcalık vermiştir” (Öz, 2001:103).

İnsanlığın gelişmesiyle kendini yenileyen müzik, yaratıcı kişiliklerin geliştirilmesi ve nitelikli toplumlar oluşturulmasını amaçlar. Müzik insan yaşamının her evresinde yer alan, insanlığın ve teknolojinin gelişimiyle paralel olarak kendini yenileyen, çeşitlenerek zenginleşen ve güçlenerek gelişen bir olgudur. Müzik bireylerin çevreleriyle ilişkilerinde, sosyal yaşamlarında ve bu bağlamda toplumların gelişmişlik düzeyini güçlendirmede sağladığı katkılarla belirleyici bir rol oynar. Bu olgu her yaş döneminde geçerli olduğu gibi ilköğretim çocuğunun yaşamında bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik ve eğitimsel açıdan birçok olumlu etki ortaya çıkarmaktadır. Bu etkileri çocuğun yaşamına aktarmak için müzik eğitime ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle müzik kültürünün temeli amaçlar doğrultusunda planlanmış müzik eğitime dayanmaktadır. “Toplum bir bütün halinde tutan sosyal bağlardan biri olan müziğin, çocuk üzerindeki etkisi önemlidir. İnsan yaşamının eğitime en uygun olduğu ve en hızlı öğrendiği çağlar çocukluk çağlarıdır. Bu dönem eğitimde büyük önem taşımaktadır” (Öztürk 1996: 5).

Eğitim, insanları ve toplumları yönlendirme ve geliştirme işlevlerini yerine getirirken en çok sanat ve sanat eğitimi boyutundan yararlanır. Sanatın en önemli dallarından biri olan müzik; bireyin doğum öncesi oluşma evresinde başlayıp, doğumdan sonra doğrudan ilişki biçimine dönüşür ve bu ilişki yaşam boyu sürer.

Eğitimin birçok alanı bulunmakta ve bu farklı alanlardan birini de müzik eğitimi oluşturmaktadır. Ülkemizde müzik eğitimi sanatçı, bilimci ve eğitimci yetiştirmek amacıyla devlet konservatuarları, güzel sanatlar fakülteleri ve eğitim fakültelerine bağlı olan müzik eğitimi anabilim dallarında verilmektedir. Müzik eğitime çok geniş bir çerçeveden bakılması gerektiğini söylemek mümkündür. “Müzik eğitiminin tüm yönleriyle doğru kavranması ve bu kavrayışın gerçekçi, sağlam ve tutarlı bir temele dayandırılması zorunludur. Bu bağlamda, böyle bir temel üzerine kurulan müzik eğitiminin genel, özengen ve mesleki türleriyle bir bütün olarak ülkenin gerçeklerine, toplumun beklentilerine, alanın özelliklerine ve çağın gereklerine uygun bir çerçeve içine alınması ve böylece gerçek yörüngesine oturtulması gerekmektedir” (Uçan, 1994: 7).

Okul öncesinden yüksek öğretim kurumlarına kadar uzanan müzik eğitimi bireylerle müziği tanıtmak ve sevdirmek, bireylerin müziksel yeteneklerini açığa çıkarıp geliştirmek, etkili biçimde çalma, söyleme ve müziksel yaratıcılığını geliştirmeyi amaçlar. Müzik eğitimi, bireyin müzik potansiyelinin geliştirilmesini sağlayarak şarkı söyleyebilme ve çalabilme, ritmik ve ezgisel çözümlene yapabilme becerilerini geliştirir. “Okul öncesi ve ilköğretim aşamalarında verilen eğitimin amacı asgari düzeyde müzik kültürünü oluşturmaktır. Bu süreçte temel müzikal davranışlar oyunlaştırılarak uygulanan çalışmalar çerçevesinde verilirken, her çocuğu bütün yönleriyle tanımaya ve geliştirmeye çalışırken müzik yeteneği bakımından da tanımaya, onlara yeteneklerine göre müzik eğitimi vermeye, çok yetenekli çocuklar olursa bu türlü çocuklara, yeteneklerini geliştirecek bir ortam hazırlamaya önem verilmelidir” (Sun, 2002: 31).

İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı, öğrenci merkezli eğitim anlayışını hedef almış ve program geliştirme teknikleri yönünden örnek bir program olarak gösterilmektedir (Bozkaya 2001). “Çocuğun müziksel gelişimindeki çok yönlü bu bütünlük, öğretim kurumlarındaki uygulamaya kaynaklık eden öğretim programında da ifadesini bulmuştur. Bu programa göre ilköğretim çağı çocuklarının tümünün genel müzik eğitimi almak için gerekli müzik yeteneğine sahip görüldüğü, bütün ilköğretim öğrencilerini kapsadığı, müzik dersinin her boyutuyla ele alınıp işlendiği bir ders olarak gerçekleşmesinin; çocuğun bilişsel,

devinişsel, duyuşsal davranışlarıyla bir bütün olarak gelişmesinin öngöröldüğü vurgulanmaktadır” (Saydam, 2003: 75). “Müzik dersi öğretim programı A. Dinleme-Söyleme-Çalma, B. Müziksel Algı ve Bilgilenme, C. Müziksel Yaratıcılık ve D. Müzik Kültürü adı altında dört temel öğrenme alanı üzerine oturtulmuştur. Bu öğrenme alanlarının her birisi kendi içersinde kazanımları barındırmaktadır. Kazanımlar, öğrenme-öğretme süreci içersinde planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılar aracılığı ile öğrencilerde görölmeye beklenen bilgi, beceri, tutum ve değerlerdir” (İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı, 2007: 6).

Müzik derslerinin bilgi ve teorik ağırlıklı olmaktan çok müziksel açıdan zenginleştirilmiş olarak işlenmesi, öğrencilerin müziksel tutum ve davranışları üzerinde etkili olacaktır. Müzik ağırlıklı derslerde bilgiden çok müzikalitenin ön plana geçmesi her öğrencide farklı düzeylerde olan müzik potansiyelinin ortaya çıkarılmasını sağlayacaktır. Öğrencilerin hedeflenen bilgi, beceri ve tutumlara ulaşabilmesi için derslerde uygulanan kazanımların müzik eğitimcisinin çalgısı eşliğinde kazandırılması kalıcı ve etkili bir eğitim süreci olacaktır.

İlköğretimde öğrencilerin müziksel becerileri kazanmasındaki en büyük pay müzik dersini uygulayan öğretmene bağlıdır. Çağdaş müzik öğretmeni günümüzün eğitim ihtiyaçlarına cevap verebilecek, günümüz bilgi teknolojisi kullanarak öğrencileri geleceğe hazırlayabilecek yeterlilikte olmalıdır. Müzik öğretmeni alanında kavram, ilke ve genellemeleri bilmeli, bunları diğer konu alanlarıyla ilişkilendirerek alanındaki gelişmeleri yakından izleyebilmeli, müzik dersi öğretim programı öğrenme alanları ve kazanımlarını bilgi ve becerisiyle bireylere tutarlı ve sağlıklı olarak aktarabilmelidir. Müzik öğretmeni çalgılarını uygun kazanımlara göre ayırt ederek yeterli teknik ve müzikal anlayışla çalabilmeli, öğrencilerinin müzikal gelişimini nitelikli olmasına özen göstermelidir. “Müzik öğretmeninin çevresinde etkili olabilmesinin önemli bir yolu, bir ya da birkaç çalgıyı yeterince iyi çalabilmesi ve öğretebilmesine bağlıdır” (Bayraktar, 1990: 162). Bir müzik öğretmeni kendi çalgısının dışında okul çalgılarını derste ve ders dışı etkinliklerde çalabilme ve öğretebilme düzeyinde bilerek kullanmak durumundadır (Küçüköncü, 2006).

Müzik eğitimi alan öğrencilerin müziksel potansiyellerinin, ilgi ve yeteneklerinin açığa çıkarılması için eğitim veren müzik öğretmeninin belirli amaçlar doğrultusunda planlanmış programlı bir yaklaşım, yöntem ve teknik belirlemesi kuşkusuz en önemli etkenlerden biridir.

İlköğretim müzik derslerinde birçok avantajı olması sebebiyle blok flüt öğretmen ve öğrenci çalgısı olarak yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Fakat şarkıların öğretilmesi ve kazanımların uygulanması sırasında yeterli olsa da kazanımların hedeflerine ulaşması konusunda eşlik çalgısı olarak kullanılması bazı kazanımlarda yetersiz kalmaktadır. Hem teorik bilgileri hem de müziksel becerileri kazandırmayı amaçlayan müzik eğitiminin öğrenme alanları ve bu alanları oluşturan kazanımlar farklı çalgıların uygun şekilde kullanılmasıyla amacına ulaşmasına yardımcı olacaktır. Bu durumun blok flütün yanı sıra okul çalgıları adı altında eğitimi verilen bağlama ve gitar çalgılarının da öğretmen çalgısı olarak kullanılması ile müzik derslerinde karşılaşılan birçok sorunu ortadan kaldıracadı düşünölmektedir.

Ölkemizde mesleki müzik eğitimi üniversitelerde verilmektedir. Konservatuarlar sanatçı yetiştirirken, fakötelere bağlı müzik eğitimi bölümleri müzik öğretmeni yetiştirmektedir. Müzik öğretmenliği programları teorik ve uygulamalı pek çok dersi kapsamaktadır. Müzik öğretmenliği programlarında yer alan uygulamalı derslerden birisi de “okul çalgıları” dersidir. Eğitim fakötelere müzik eğitimi bölümlerinde okul çalgıları dersleri, her dönem bir çalgı eğitimi sağlamak üzere, üç dönem boyunca ders programlarında yer almaktadır. Okul

Çalgıları I. II. III. derslerinin içeriğinde öğrenciler bağlama, gitar, blok flüt gibi çalgılardan birini seçmektedir. Bu derste amaç; müzik öğretmeni adaylarına çalgıların genel müzik eğitimi içerisinde nasıl kullanılması gerektiği ve teknik özelliklerini öğretmek ayrıca okul çalgı müziği doğasını uygulamak ve okul çalgı müziği literatürünü öğrenme ve öğretme tekniklerini kazandırmaktır. Müzik öğretmenin eğitimini aldığı çalgıları yeterli derecede kullanması öğrencileri müzikal olarak etkin bir biçimde geliştirerek müzik eğitiminin amacına ulaşmasında etkin bir rol oynar. Müzik öğretmenlerinin müzik dersi içeriğinde yer alan birçok kazanımın öğretilmesinde kullanacakları çalgılar en değerli materyalleridir. Bu yüzden müzik dersi uygulamalarında kullanılacak çalgı veya çalgıların seçimi ve yapılacak etkinliklerin planlanması kazanımların uygulanmasında büyük önem taşımaktadır. Bu durum müzik eğitimi alan öğrencilerin müziksel başarılarını ve derse olan ilgilerini arttıracaktır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Çalışmanın amacı müzik eğitimi anabilim dallarında uygulanan okul çalgıları dersine temel eğitimi verilen okul çalgılarının (blok flüt, bağlama, gitar) ilköğretim müzik dersi kazanımlarına ulaşmadaki etkililiğini ortaya koymaktadır. Bu amaçla kazanımlara ulaşmada hangi çalgının daha etkili olduğunu ve belirlemek araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

1.2. Problem Cümlesi

Bu çalışma müzik eğitimi anabilim dallarında uygulanan okul çalgıları dersine temel eğitimi verilen okul çalgılarının (blok flüt, bağlama, gitar) ilköğretim müzik dersi kazanımlarına ulaşmadaki etkililiğini ortaya koymak amacıyla “Okul çalgılarının ilköğretim müzik dersi kazanımlarına ulaşmasında hangi çalgı (blok flüt, bağlama, gitar) daha etkilidir?” sorusuna cevap aramaktadır.

1.3. Alt Problemler

1. Çalgıların notaları seslendirme kazanımına ulaşmasındaki etkisi nedir?
2. Çalgıların hız ve gürlük basamaklarını uygulama kazanımına ulaşmasındaki etkisi nedir?
3. Çalgıların temel müzik ve yazı öğelerini kullanma kazanımına ulaşmasındaki etkisi nedir?
4. Çalgıların yurdumuzdaki başlıca müzik türlerini ayırt etme kazanımına ulaşmasındaki etkisi nedir?
5. Çalgıların müziklerde aynı ve farklı bölümleri dansa dönüştürme kazanımına ulaşmasındaki etkisi nedir?
6. Çalgıların ezgilere kendi oluşturduğu ritim kalıbıyla eşlik etme kazanımına ulaşmasındaki etkisi nedir?
7. Çalgıların farklı ritmik yapıdaki müzikleri seslendirme kazanımlarına ulaşmasındaki etkisi nedir?
8. Çalgıların farklı ritmik yapıdaki müzikleri harekete dönüştürme kazanımlarına ulaşmasındaki etkisi nedir?

1.4. Araştırmanın Önemi

Bu araştırmanın, ilköğretim kurumlarının öğretim programlarında amaçlanan, ders içi ve ders dışı müziksel etkinliklerde, müzik öğretmenlerinin okul çalgıları derslerinin gereklerini daha fazla ve daha etkin şekilde kullanmaya yönelteceği, öğrencilerin müziksel başarılarının, derse olan ilgilerinin ve ders verimliliğinin artacağı düşüncesine dayanan bir yaklaşımla önemli

olduğu düşünülmektedir. Ayrıca müzik öğretmeni yetiştiren kurumlardaki okul çalgıları dersleri öğretim programlarının geliştirilmesi sürecine ışık tutması, geliştirilen programların ilköğretim kurumlarında uygulanan müzik dersleri öğretim programlarına katkı sağlayarak desteklemesi, ileride bu alanda yapılacak diğer araştırmalara öncülük etmesi ve örnek teşkil etmesi bakımından da araştırmanın önem arz ettiği söylenebilir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. 2012-2013 ilköğretim müzik dersi 6. sınıf öğretim programı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabı
2. 2012-2013 ilköğretim müzik dersi 6. sınıf öğretim programı, kazanımlar ve etkinlikler boyutu
3. 2012- 2013 öğretim yılı, Nevşehir ili 75. Yıl İlköğretim Okulu 6. sınıf öğrencileri
4. Programa ilişkin yapılacak deneysel çalışma
5. Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlar olan Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında uygulanan okul çalgıları dersleri öğretim programları
6. Literatür taraması sonucu ulaşılabilen kaynaklar
7. Gerçekleştirildiği süre, konum ve ulaşılabilen kaynaklarla birlikte araştırmacının sağlayabildiği maddi imkânlar ile sınırlı tutulmuştur.

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yürütülmesinde izlenen yöntem ve araştırmanın modeli açıklanmakta, kullanılan veri toplama araçlarının hazırlanması, geliştirilmesi, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanmasına ilişkin bilgilere yer verilmektedir. “Araştırma yöntem ve teknikleri, problemin tanımlanmasından çözümüne kadar olan zihinsel çabaların tümünü ve yöntemi somutlaştıran teknikleri içerir” (Karasar, 2009: 49).

2.1. Araştırma Grubu

İlköğretim müzik dersi kazanımlarına ulaşmasında okul çalgılarından (blok flüt, bağlama, gitar) hangisi daha etkilidir? problemine yönelik deneysel müdahalenin deney grupları üzerindeki etkisini belirlemek üzere yapılan bu çalışma deneysel bir çalışmadır. Bu çalışmada deneysel desen kullanıldığından dolayı evren ve örneklem tespitine gidilmeyerek, “araştırma grubu” nitelmesi yapılmıştır.

Blok flüt, bağlama ve gitar çalgılarının müzik dersi kazanımlarında etkisini ortaya çıkarmak amacıyla uzman görüşlerinden faydalanılarak 16 sorudan oluşan bilişsel giriş davranışları (ön öğrenmeler) testi ve 21 sorudan oluşan başarı testi hazırlanmıştır. Testlerin geçerlilik ve güvenilirliğini ölçmek amacıyla pilot uygulama, Nevşehir ili Toki 125. Yıl İlköğretim Okulu 6. Sınıf öğrencileri olarak belirlenmiştir. Uygulanan testler sonucunda elde edilen bulgulara KR21 analizi yapılmıştır. “Ölçmede geçerlik, ölçülmek istenen şeyin ölçülebilmiş olma derecesidir; ölçülmek istenenin, başka şeylerle karıştırılmadan ölçülebilmesidir” (Karasar, 2007: 151). “Güvenirlilik ise aynı şeyin bağımsız ölçümleri arasındaki kararlılıktır; aynı süreçlerin izlenmesi ve aynı ölçütlerin kullanılması ile aynı sonuçların alınmasıdır; ölçmenin tesadüfi yanlışlardan arınık olmasıdır” (Karasar, 2007: 151). Analiz sonucunda bilişsel giriş davranışları testi .72, başarı testi .70 puanları ile güvenilirlik

düzeyine sahip olduğu tespit edilmiştir. Yapılan ön uygulamaların bu araştırmada çalgıların kazanımlar üzerine etkisini belirlemek amacıyla kullanılması uygun görülmüştür. Bu sonuç, ölçme araçlarının güvenilir sonuçlar üretebildiğini göstermektedir.

İlköğretim ders müfredatı incelenerek, yardımcı kaynaklar taranarak ve uzman görüşlerinden faydalanılarak 3 çalgının etkisini incelemek amacıyla 6. sınıf 2012-2013 eğitim öğretim yılı müzik dersi kazanımlarından 11 tanesi belirlenmiştir. Belirlenen kazanımlar her sınıfa farklı bir çalgı ile (blok flüt, bağlama, gitar) uygulanmış ve her hafta bir kazanıma yer verilmiştir. Kazanımlar 2 marş, 6 türkü, 3 çocuk şarkısı, 1 Türk Sanat Müziği, 1 Türk Pop Müziği ve do majör dizi den oluşmaktadır.

Araştırmanın çalışma gruplarının oluşturulmasında Nevşehir İli 75. Yıl İlköğretim Okulunun 2012–2013 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 6. sınıf öğrencileri seçilmiştir. 6. sınıfları oluşturan 73 öğrenciden 25’i 6/A, 24’ü 6/B ve 24’ü 6/C sınıf mevcudunu oluşturmaktadır. Müzik dersinin kazanımlarına ulaşmasında çalgıların etkisini incelemek amacıyla 6/A sınıfında blok flüt, 6/B sınıfında bağlama ve 6/C sınıfında gitar çalgısı ile dersler yürütülmüştür. Sınıfların homojenliğinin bozulmaması adına dersleri okulun müzik öğretmeni yürütürken araştırmacı her sınıfa seçilen çalgı ile katılarak derslere eşlik etmiştir.

2.2. Araştırmanın Deneysel Deseni

Araştırma uygun görülen istatistiksel yöntemler doğrultusunda çözümlenerek verilerin sayısallaştırılmasıyla oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda araştırmanın uygun teknik ve yöntemlere dayalı olması için öncelikle konuyla ilgili yurtiçi ve yurtdışı literatür taranmıştır. Literatür tarama “Konu hakkında diğer kişi veya kurumlar tarafından yazılmış, hazırlanmış veya yaratılmış çeşitli yazı, belge, yapım veya kalıntının toplanması ve incelenmesidir” (Seyidoğlu, 2003: 44). Araştırmanın tutarlı ve anlamlı sonuçlar vermesi adına deneysel desen kullanılmış ve öntest-sontest modeli seçilmiştir. Bu doğrultuda müzik dersi öğretim programı öğrenme alanlarına ilişkin kazanımlar ve bu kazanımlara bağlı etkinlikler öğrencilerde farklı bilgi, beceri ve tutum seviyelerinin gözlenmesine olanak vermiştir. 73 öğrenciden ve 3 sınıftan oluşan çalışma grubuna ön test uygulanmış, 11 haftalık (33 ders saati) eğitim sürecinin ardından son test uygulanarak bulgular incelemeye alınmıştır.

Araştırmada ön test - son test kontrol gruplu deney (ÖSKD) deseni kullanılmıştır. ÖSKD deseninde katılımcılar, deneysel işlemde önce ve sonra bağımlı değişkenle ilgili olarak ölçülmektedirler. ÖSKD, bir ilişkili desendir. Çünkü aynı kişiler bağımlı değişken üzerinde iki kez ölçülürler. Bununla birlikte, farklı deneklerden oluşan deney ve kontrol gruplarına ait ölçümlerin karşılaştırılması nedeniyle de bu desen, ilişkisizdir. Bundan dolayı, ÖSKD karışık bir desendir (Büyüköztürk, 2007). Araştırmamızda uygulanan deney deseni aşağıdaki şekilde verilmiştir:

Şekil 1. Araştırma deseni

		ÖN TEST		SON TEST	
G _{D1}	R	G ₁	Blok Flüt	G ₄	
G _{D2}	R	G ₂	Bağlama	G ₅	
GD3	R	G ₃	Gitar	G ₆	

Büyüköztürk (2007)'ün aktarımıyla, Eckhardt ve Ermann'a göre Şekil'1 de verilen deney deseninin mantığı şu şekilde özetlenebilir: G_{D1}, G_{D2} ve G_{D3} deney gruplarını; R, araştırma gruplarının gruplara yansız olarak atandığını; G₁, G₂ ve G₃ deney gruplarının ön test ölçümlerini; G₄, G₅ ve G₆ deney gruplarının son test ölçümlerini; blok flüt, bağlama ve gitar çalgıları ise deney gruplarındaki bireylere uygulanan bağımsız değişkeni göstermektedir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada deneysel yöntem kullanılmıştır. Bu yöntemin “Ön Test-Son Test Deseni” tercih edilmiştir. Bu çalışma Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Nevşehir ili 75. Yıl İlköğretim okulu 6. sınıfına devam eden öğrencilerle gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın amacına ulaşılabilmesi için öğrencilerin kazanımlara ulaşma düzeyine ilişkin verilere ihtiyaç duyulmuş, verileri toplamak için araştırmacı tarafından başarı testi geliştirilmiştir.

2.3.1. Bilişsel Giriş Davranışları (Ön Öğrenmeler) Testi

Deney gruplarında yer alan öğrencilerin araştırma öncesi denkliklerini saptamak amacıyla bir dizi istatistiksel işlem yürütülmüştür. Öğrencilerin üzerinde çalışılacak kazanımlara ilişkin ön öğrenmeler açısından denk olup olmadıklarını belirlemek amacıyla uzman görüşlerinden faydalanılarak hazırlanan ve 16 sorudan oluşan Bilişsel Giriş Davranışları (Ön Öğrenmeler) Testi (BGDT) kullanılmıştır. Tablo 1’de deney gruplarında yer alan öğrencilerin belirlenen kazanımlara ilişkin ön öğrenmeler açısından denk olup olmadıklarını sınamak amacıyla, BGDT’den elde ettikleri toplam puanlar üzerinde yapılan Kruskal-Wallis Varyans Analizi sonuçları verilmiştir. BGDT’den elde edilen verilerin ‘kesikli sayısal veri’ tipinde olmasından dolayı non-parametrik bir test olan Kruskal-Wallis Varyans Analizi tercih edilmiştir.

Tablo 1. Deney gruplarında yer alan öğrencilerin BGDT puanlarına ilişkin Kruskal-Wallis Varyans Analizi testi sonuçları

Bağımlı Değişken	Grup	n	$\bar{X}$	SS	Sıralar Ortalaması	X ²	p
BGDT	Flüt	25	.57	.16	38.96	.597	.742
	Bağlama	24	.57	.14	34.42		
	Gitar	24	.56	.16	37.54		

Tablo 1 incelendiğinde, deney gruplarında yer alan öğrencilerin üzerinde çalışılacak kazanımlara ilişkin ön öğrenme puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($p > .05$). Buna göre, deney gruplarının belirlenen kazanımlara ilişkin temel kavramlar açısından denk olduğu varsayımı yapılabilir.

2.3.2. Başarı Testi

Deneysel müdahalenin deney grupları üzerindeki etkisini belirlemek üzere öncelikle Başarı Testi kullanılmıştır. Başarı Testinde toplam 21 soru yer almaktadır. 21 soru, toplam 11 kazanımı ölçmek için tasarlanmıştır. Başarı testinde doğru cevap 1, yanlış ve boş cevaplar ise 0 şeklinde puanlanmıştır. Dolayısıyla elde edilen sonuçlar ‘kesikli sayısal veri tipindedir’. Bu işlemden sonra deney gruplarındaki her bir öğrencinin, her bir kazanıma ilişkin toplam başarı puanları hesaplanmış ve ön incelemede bilgi vermesi açısından tanımlayıcı istatistiklerden de (aritmetik ortalama ve standart sapma) yararlanılmıştır. Deney grupları arasında 11 kazanıma ilişkin hem ön test hem de son test başarı puanları açısından anlamlı bir fark olup olmadığı Kruskal-Wallis Varyans Analizi ile incelenmiştir. Bu analiz yöntemi tek yönlü varyans analizinin parametrik olmayan karşılığıdır. “Veriler ölçümle belirtildiği halde parametrik test varsayımları yerine gelmiyorsa (gözlem sayısı az ve/ya da gruplar normal dağılmıyorsa ve/ya da varyanslar homojen değil ve/ya da veriler kesikli sayısal veri tipinde ise) kullanılır” (Alpar, 2010: 192). Deney grupları, bağımsız değişkeni; Başarı Testi de bağımlı değişkeni oluşturmaktadır. Tablo 2’de Başarı Testinden elde edilen ön test puanlarına ilişkin Kruskal-Wallis Varyans Analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 2. Deney gruplarında yer alan öğrencilerin belirlenen kazanımlara ilişkin Başarı Testi puanlarına ilişkin Kruskal-Wallis Varyans Analizi sonuçları

Bağımlı Değişken	K 1	K 2	K 3	K 4	K 5	K 6	K 7	K 8	K 9	K 10	K 11
p	.282	.764	.845	.140	.092	.947	.837	.407	.407	.465	.465

Tablo 2’ye göre, deney gruplarında yer alan öğrencilerin belirlenen kazanımlara ilişkin Başarı Testindeki sorulardan aldıkları ön test puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark yoktur ($p > .05$). Bu durumda, deney gruplarının üzerinde çalışılacak 11 kazanım bakımından denk gruplar olduğu yorumu yapılabilir.

2.4. Verilerin Çözümlemesi

Başarı Testi ile elde edilen verilerin içerik analizi, kazanım ve etkinliklerin başarı durumunun değerlendirilmesinde nicel veri analiz yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen nicel verilerin çözümlemesi ve yorumlanmasında takip edilen yollar, aşamalar ve bu aşamalar sonucu elde edilen bulguların biçimlendirilmesi, alt problem sırasına göre verilmiştir. Verilerin çözümlemesinde SPSS programından yararlanılmış, verilerinin analizi için, One-Way Anova, ve Kruskal-Wallis Varyans Analizi kullanılmıştır.

3. Bulgular ve Yorumlar

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

“Çalgıların notaları seslendirme kazanımına ulaşmasındaki etkisi nedir?” alt problemine ilişkin bulgular Tablo 3’te verilmiştir. Bu alt probleme yönelik olarak deneysel müdahalenin 1. Haftası için belirlenen kazanım, “Öğrendiği Notaları Seslendirir (Do1-Do2)”, hedef ise “Do1-Do2 aralığındaki notaları inici, çıkıcı ve arpejle seslendirebilme” olarak belirlenmiştir. Deney gruplarında uygulanan farklı çalgıların (blok flüt, bağlama, gitar) öğrencilerin notaları seslendirme kazanımına ulaşmasındaki etkisi Başarı Testinde yer alan iki soru aracılığıyla

incelenmiştir. Deney gruplarında yer alan öğrencilerin son test puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı Kruskal-Wallis Varyans Analizi ile incelenmiştir. Analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Deney gruplarında yer alan öğrencilerin öğrendiği notaları seslendirir (Do1-Do2) kazanımına yönelik Başarı Testi puanlarına ilişkin Kruskal-Wallis Varyans Analizi sonuçları

<i>Bağımlı Değişken</i>	<i>Grup</i>	<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>SS</i>	<i>Sıralar Ortalaması</i>	X^2	<i>p</i>
Başarı Testi (1. ve 2. Soru) (Kazanım 1)	Flüt	25	.62	.43	34.84	2.125	.001*
	Bağlama	24	.66	.28	34.56		
	Gitar	24	.77	.32	41.69		

* $p < .05$

Tablo 3'e göre, blok flüt, bağlama ve gitar kullanılan grupların son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p < .05$). Elde edilen verilere göre, ortaya çıkan anlamlı fark gitar kullanılan grup lehinedir. Bu sonuca göre, "Öğrendiği Notaları Seslendirir (Do1-Do2)" kazanımına ulaşmada en etkili çalgı gitardır, yorumu yapılabilir.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

"Çalgıların hız ve gürlük basamaklarını uygulama kazanımına ulaşmasındaki etkisi nedir?" alt problemine ilişkin bulgular Tablo 4'te verilmiştir. Bu alt probleme yönelik olarak deneysel müdahalenin 2. Haftası için belirlenen kazanım, "Seslendirdiği Müziklerde Hız ve Gürlük Basamaklarını Uygular", hedef ise "Seçilen okul şarkısını hız ve gürlük basamaklarına uygun olarak söyleyebilme" olarak belirlenmiştir. Deney gruplarında uygulanan farklı çalgıların (blok flüt, bağlama, gitar) öğrencilerin seslendirdiği müziklerde hız ve gürlük basamaklarını uygular kazanımına ulaşmasındaki etkisi Başarı Testinde yer alan üç soru aracılığıyla incelenmiştir. Deney gruplarında yer alan öğrencilerin son test puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı Kruskal-Wallis Varyans Analizi ile incelenmiştir. Analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Deney gruplarında yer alan öğrencilerin seslendirdiği müziklerde hız ve gürlük basamaklarını uygular kazanımına yönelik Başarı Testi puanlarına ilişkin Kruskal-Wallis Varyans Analizi sonuçları

<i>Bağımlı Değişken</i>	<i>Grup</i>	<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>SS</i>	<i>Sıralar Ortalaması</i>	X^2	<i>p</i>
Başarı Testi (3., 4. ve 5. Soru) (Kazanım 2)	Flüt	25	.69	.27	34.78	1.021	.600
	Bağlama	24	.75	.29	40.19		
	Gitar	24	.71	.28	36.13		

Tablo 4'e göre, blok flüt, bağlama ve gitar kullanılan grupların son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p > .05$). Bu sonuca göre, "Seslendirdiği Müziklerde Hız ve Gürlük Basamaklarını Uygular" kazanımına ulaşmada tüm çalgılar aynı etkiyi göstermektedir, yorumu yapılabilir.

3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

“Çalgıların temel müzik ve yazı öğelerini kullanma kazanımına ulaşmasındaki etkisi nedir?” alt problemine ilişkin bulgular Tablo 5’te verilmiştir. Bu alt probleme yönelik olarak deneysel müdahalenin 3. Haftası için belirlenen kazanım, “Temel Müzik Yazı ve Öğelerini Kullanma (Hece Bağı)”, hedef “Hece bağı seçilen okul şarkısı içerisinde uygulayabilme”; 7. Haftası için belirlenen kazanım, “Temel Müzik Yazı ve Öğelerini Kullanır (Uzatma Bağı, Çoğaltma Noktası)”, hedef ise “Uzatma bağı ve çoğaltma noktasını seçilen okul şarkısı içerisinde uygulayabilme” olarak belirlenmiştir. Deney gruplarında uygulanan farklı çalgıların (blok flüt, bağlama, gitar) öğrencilerin hece bağı ve uzatma bağı, çoğaltma noktası kazanımlarına ulaşmasındaki etkisi Başarı Testinde 3. Hafta kazanımı için sorulan iki soru, 7. Hafta kazanımı için sorulan dört soru aracılığıyla incelenmiştir. Deney gruplarında yer alan öğrencilerin son test puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı Kruskal-Wallis Varyans Analizi ile incelenmiştir. Analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Deney gruplarında yer alan öğrencilerin (hece bağı) ve (uzatma bağı, çoğaltma noktası) kazanımlarına yönelik Başarı Testi puanlarına ilişkin Kruskal-Wallis Varyans Analizi sonuçları

Bağımlı Değişken	Grup	n	$\bar{X}$	SS	Sıralar Ortalaması	X^2	p
Başarı Testi (6. ve 7. Soru) (Kazanım 3)	Flüt	25	.48	.36	35.22	13.334	.001*
	Bağlama	24	.33	.31	27.58		
	Gitar	24	.72	.36	48.27		
Başarı Testi (14., 15., 16. ve 17. Soru) (Kazanım 7)	Flüt	25	.48	.21	33.96	.878	.645
	Bağlama	24	.53	.22	39.06		
	Gitar	24	.53	.33	38.10		

* $p < .05$

Tablo 5’e göre, blok flüt, bağlama ve gitar kullanılan grupların son test puanları arasında 3. Hafta kazanımı için istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunurken ($p < .05$), 7. Hafta kazanımı için anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p < .05$). 3. Hafta kazanımı için çalgılar arasında ortaya çıkan fark gitar kullanan grup lehinedir. Bu sonuçlara göre, temel müzik yazı ve öğelerini kullanır (hece bağı) kazanımına ulaşmada gitar çalgısı daha etkiliyken, temel müzik yazı ve öğelerini kullanır (uzatma bağı, çoğaltma noktası) kazanımına ulaşmada tüm çalgılar benzer etkiyi göstermektedir, yorumu yapılabilir.

3.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

“Çalgıların yurdumuzdaki başlıca müzik türlerini ayırt etme kazanımına ulaşmasındaki etkisi nedir?” alt problemine ilişkin bulgular Tablo 6’da verilmiştir. Bu alt probleme yönelik olarak deneysel müdahalenin 4. Haftası için belirlenen kazanım, “Yurdumuzdaki Başlıca Müzik Türlerini Ayırt Eder”, hedef ise “Dinlediği müziğin hangi türe ait olduğunu ayırt edebilme” olarak belirlenmiştir. Deney gruplarında uygulanan farklı çalgıların (blok flüt, bağlama, gitar) öğrencilerin yurdumuzdaki başlıca müzik türlerini ayırt eder kazanımına ulaşmasındaki etkisi Başarı Testinde yer alan iki soru aracılığıyla incelenmiştir. Deney gruplarında yer alan

öğrencilerin son test puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı Kruskall-Wallis Varyans Analizi ile incelenmiştir. Analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Deney gruplarında yer alan öğrencilerin yurdumzdaki başlıca müzik türlerini ayırt eder kazanımına yönelik Başarı Testi puanlarına ilişkin Kruskall-Wallis Varyans Analizi sonuçları

<i>Bağımlı Değişken</i>	<i>Grup</i>	<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>SS</i>	<i>Sıralar Ortalaması</i>	X^2	<i>p</i>
Başarı Testi (8. ve 9. Soru) (Kazanım 4)	Flüt	25	.30	.35	35.22	2.369	.306
	Bağlama	24	.45	.29	27.58		
	Gitar	24	.47	.40	48.27		

Tablo 6’ya göre, blok flüt, bağlama ve gitar kullanılan grupların son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p > .05$). Bu sonuca göre, “Yurdumzdaki Başlıca Müzik Türlerini Ayırt Eder” kazanımına ulaşmada tüm çalgılar aynı etkiyi göstermektedir, yorumu yapılabilir.

3.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

“Çalgıların müziklerde aynı ve farklı bölümleri dansa dönüştürme kazanımına ulaşmasındaki etkisi nedir?” alt problemine ilişkin bulgular Tablo 7’de verilmiştir. Bu alt probleme yönelik olarak deneysel müdahalenin 5. Haftası için belirlenen kazanım, “Müziklerde Aynı ve Farklı Bölümleri Dansa Dönüştürür”, hedef ise “Seçilen okul şarkısının aynı ve farklı bölümlerini ayırt ederek dansa dönüştürebilme” olarak belirlenmiştir. Deney gruplarında uygulanan farklı çalgıların (blok flüt, bağlama, gitar) öğrencilerin müziklerde aynı ve farklı bölümleri dansa dönüştürür kazanımına ulaşmasındaki etkisi Başarı Testinde yer alan iki soru aracılığıyla incelenmiştir. Deney gruplarında yer alan öğrencilerin son test puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı Kruskall-Wallis Varyans Analizi ile incelenmiştir. Analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Deney gruplarında yer alan öğrencilerin müziklerde aynı ve farklı bölümleri dansa dönüştürür kazanımına yönelik Başarı Testi puanlarına ilişkin Kruskall-Wallis Varyans Analizi sonuçları

<i>Bağımlı Değişken</i>	<i>Grup</i>	<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>SS</i>	<i>Sıralar Ortalaması</i>	X^2	<i>p</i>
Başarı Testi (10. ve 11. Soru) (Kazanım 5)	Flüt	25	.24	.25	37.52	3.003	.003*
	Bağlama	24	.16	.24	32.17		
	Gitar	24	.29	.25	41.29		

* $p < .05$

Tablo 7’ye göre, blok flüt, bağlama ve gitar kullanılan grupların son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p < .05$). Tablodaki değerlere göre, “Müziklerde Aynı ve Farklı Bölümleri Dansa Dönüştürür” kazanımına ulaşmada gitar daha etkilidir, yorumu yapılabilir.

3.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

“Çalgıların ezgilere kendi oluşturduğu ritim kalıbıyla eşlik etme kazanımına ulaşmasındaki etkisi nedir?” alt problemine ilişkin bulgular Tablo 8’de verilmiştir. Bu alt probleme yönelik olarak deneysel müdahalenin 6. Haftası için belirlenen kazanım, “Ezgilere Kendi Oluşturduğu Ritim Kalıbı ile Eşlik Eder”, hedef ise “Seçilen okul şarkısına ritim kalıbı oluşturarak ritim çalgısıyla eşlik edebilme” olarak belirlenmiştir. Deney gruplarında uygulanan farklı çalgıların (blok flüt, bağlama, gitar) öğrencilerin müziklerde aynı ve farklı bölümleri dansa dönüştürür kazanımına ulaşmasındaki etkisi Başarı Testinde yer alan iki soru aracılığıyla incelenmiştir. Deney gruplarında yer alan öğrencilerin son test puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı yine Kruskal-Wallis Varyans Analizi ile incelenmiştir. Analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Deney gruplarında yer alan öğrencilerin ezgilere kendi oluşturduğu ritim kalıbı ile eşlik eder kazanımına yönelik Başarı Testi puanlarına ilişkin Kruskal-Wallis Varyans Analizi sonuçları

Bağımlı Değişken	Grup	n	$\bar{X}$	SS	Sıralar Ortalaması	X^2	p
Başarı Testi (12. ve 13. Soru) (Kazanım 6)	Flüt	25	.62	.43	32.32	2.449	.294
	Bağlama	24	.79	.32	39.79		
	Gitar	24	.79	.29	39.08		

Tablo 8’e göre, blok flüt, bağlama ve gitar kullanılan grupların son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p > .05$). Tablodaki değerlere göre, “Ezgilere Kendi Oluşturduğu Ritim Kalıbı ile Eşlik Eder” kazanımına ulaşmada her üç çalgı da benzer etkiye sahiptir, yorumu yapılabilir.

3.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

“Çalgıların farklı ritmik yapıdaki müzikleri seslendirme kazanımlarına ulaşmasındaki etkisi nedir?” alt problemine ilişkin bulgular Tablo 9’da verilmiştir. Bu alt probleme yönelik olarak deneysel müdahalenin 8. Haftası için belirlenen kazanım, “Farklı Ritmik Yapıdaki Müzikleri Seslendirir (6/8’lik Bileşik Ölçü)”, hedef “6/8’lik bileşik ölçüyü seçilen okul şarkısı içerisinde uygulayabilme”; 10. Haftası için belirlenen kazanım, “Farklı Ritmik Yapıdaki Müzikleri Seslendirir (5/8’lik Aksak Ölçü)”, hedef ise “5/8’lik aksak ölçüyü seçilen okul şarkısı içerisinde uygulayabilme” olarak belirlenmiştir. Deney gruplarında uygulanan farklı çalgıların (blok flüt, bağlama, gitar) 6/8’lik bileşik ölçü ve 5/8’lik aksak ölçü kazanımlarına ulaşmasındaki etkisi Başarı Testinde 8. Hafta kazanımı için sorulan iki soru ve 10. Hafta kazanımı için sorulan iki soru aracılığıyla incelenmiştir. Deney gruplarında yer alan öğrencilerin son test puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı Kruskal-Wallis Varyans Analizi ile incelenmiştir. Analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9. Deney gruplarında yer alan öğrencilerin farklı ritmik yapıdaki müzikleri seslendirir (6/8’lik bileşik ölçü) ve farklı ritmik yapıdaki müzikleri seslendirir (5/8’lik aksak ölçü) kazanımlarına yönelik Başarı Testi puanlarına ilişkin Kruskal-Wallis Varyans

Bağımlı Değişken	Grup	n	$\bar{X}$	SS	Sıralar Ortalaması	X^2	p
------------------	------	---	-----------	----	--------------------	-------	---

Başarı Testi (18. ve 19. Soru) (Kazanım 8)	Flüt	25	.54	.24	41.38	2.227	.002*
	Bağlama	24	.39	.36	39.15		
	Gitar	24	.45	.44	36.29		
Başarı Testi (20. ve 21. Soru) (Kazanım 10)	Flüt	25	.64	.33	41.14	1.811	.003*
	Bağlama	24	.52	.34	34.31		
	Gitar	24	.54	.32	35.38		

* $p < .05$

Tablo 9'a göre, blok flüt, bağlama ve gitar kullanılan grupların son test puanları arasında 8. Hafta ve 10. Hafta kazanımları için anlamlı farklar bulunmaktadır ($p < .05$). 8. Hafta ve 10. Hafta kazanımları için çalgılar arasında ortaya çıkan fark blok flüt kullanılan grup lehinedir.

3.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

"Çalgıların farklı ritmik yapıdaki müzikleri harekete dönüştürme kazanımlarına ulaşmasındaki etkisi nedir?" alt problemine ilişkin bulgular Tablo 10'da verilmiştir. Bu alt probleme yönelik olarak deneysel müdahalenin 9. Haftası için belirlenen kazanım, "Farklı Ritmik Yapıdaki Müzikleri Harekete Dönüştürür (6/8'lik Bileşik Ölçü)", hedef "6/8'lik bileşik ölçüyü seçilen okul şarkısı içerisinde dansa dönüştürebilme"; 11. Haftası için belirlenen kazanım, "Farklı Ritmik Yapıdaki Müzikleri Harekete Dönüştürür (5/8'lik Aksak Ölçü)", hedef ise "5/8'lik aksak ölçüyü seçilen okul şarkısı içerisinde dansa dönüştürebilme" olarak belirlenmiştir. Deney gruplarında uygulanan farklı çalgıların (blok flüt, bağlama, gitar) öğrencilerin 6/8'lik bileşik ölçü ve 5/8'lik aksak ölçü kazanımlarına ulaşmasındaki etkisi Başarı Testinde 9. Hafta kazanımı için sorulan iki soru ve 11. Hafta kazanımı için sorulan iki soru aracılığıyla incelenmiştir. Deney gruplarında yer alan öğrencilerin son test puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı Kruskal-Wallis Varyans Analizi ile incelenmiştir. Analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10. Deney gruplarında yer alan öğrencilerin farklı ritmik yapıdaki müzikleri harekete dönüştürür (6/8'lik bileşik ölçü) ve farklı ritmik yapıdaki müzikleri harekete dönüştürür (5/8'lik aksak ölçü) kazanımlarına yönelik Başarı Testi puanlarına ilişkin Kruskal Wallis Varyans Analiz Sonuçları

Bağımlı Değişken	Grup	n	$\bar{X}$	SS	Sıralar Ortalaması	X^2	p
Başarı Testi (18. ve 19. Soru) (Kazanım 9)	Flüt	25	.54	.24	41.38	2.227	.002*
	Bağlama	24	.39	.36	33.15		
	Gitar	24	.45	.44	36.29		
Başarı Testi (20. ve 21. Soru) (Kazanım 11)	Flüt	25	.64	.33	41.14	1.811	.003*
	Bağlama	24	.52	.34	34.31		
	Gitar	24	.54	.32	35.38		

* $p < .05$

Tablo 10'a göre, blok flüt, bağlama ve gitar kullanılan grupların son test puanları arasında 9. Hafta ve 11. Hafta kazanımları için anlamlı farklar bulunmaktadır ($p < .05$). 9. Hafta kazanımı

için çalgılar arasında ortaya çıkan fark blok flüt kullanılan grup lehinedir. Benzer şekilde, 11. Hafta kazanımı için ortaya çıkan fark yine blok flüt kullanılan grup lehinedir. Bu sonuçlara göre, 6/8'lik bileşik ölçü ve 5/8'lik aksak ölçü kazanımlarına ulaşmada blok flüt daha etkilidir, yorumu yapılabilir.

4. SONUÇ-TARTIŞMA-ÖNERİLER

4.1. Sonuç

Deney gruplarında yer alan öğrencilerin öğrenmesi hedeflenen kazanımlara ilişkin ön öğrenme puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Buna göre, deney gruplarının belirlenen kazanımlara ilişkin temel kavramlar açısından denk olduğu tespit edilmiştir. Deney gruplarında yer alan öğrencilerin belirlenen kazanımlara ilişkin Başarı Testindeki sorulardan aldıkları ön test puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmadığı, deney gruplarının 11 kazanım bakımından denk gruplar olduğu tespit edilmiştir. Ön test ve son test puanları karşılaştırıldığında kazanımların uygulamasında çalgıların kullanılması ile öğrenci başarı puanlarının arttığı, her bir kazanım için farklı çalgıların etkili olduğu görülmüştür.

Araştırma sonuçlarına göre gitar çalgısının do majör diziyi seslendirme, hece bağı uygulama ve müziklerde aynı ve farklı bölümleri dansa dönüştürme kazanımlarında diğer iki çalgıya kıyasla daha etkili olduğu görülmüştür. Blok flüt çalgısının 5/8 lik ve 6/8 lik ölçülerde ki şarkıları seslendirme ve dansa dönüştürebilme kazanımlarında diğer iki çalgıya kıyasla daha etkili olduğu görülmüştür.

Hız ve gürlük basamaklarını uygulama, uzatma bağı ve çoğaltma noktasını uygulama, müzik türlerini ayırt etme ve kendi oluşturduğu ritim kalıbıyla ezgilere eşlik edebilme kazanımlarında üç çalgı arasında bir fark görülmemiş, üç çalgının da kazanımlar üzerinde etkisinin aynı olduğu görülmüştür. Bu durum belli kazanımlar üzerinde üç çalgı arasında anlamlı fark olmadığını, ayrıca her bir kazanım için farklı çalgıların kullanılmasının müzik dersinde hedeflenen davranışlar açısından daha etkili olduğunu göstermektedir.

Çalgıların aritmetik puan ortalamaları incelendiğinde; 1, 3, 4 ,5, 6 ve 7. kazanımlarda gitar çalgısının diğer iki çalgıya kıyasla daha etkili olduğu, 2, 8, 9, 10 ve 11. kazanımlarda gitar çalgısının blok flüt çalgısına, 8, 9, 10 ve 11. kazanımlarda gitar çalgısının bağlama çalgısına kıyasla daha etkili olduğu görülmektedir.

Ön test – son test sonuçları ve toplam puanlara ilişkin aritmetik ortalamalar incelendiğinde üç çalgının da farklı kazanımlarda başarı seviyesini arttırdığı fakat gitar çalgısının 6. sınıf müzik dersi kazanımlarına çok büyük bir fark olmamakla birlikte daha etkili olduğu görülmektedir.

4.2. Tartışma

İlköğretim müzik derslerinde çalgı kullanmadan ya da tek bir çalgı ile kazanımların uygulanması amaçlanan hedef ve davranışlara ulaşma düzeyi için yetersiz kalmaktadır. Öğrencilere uygulanan başarı testinde ön test ve son test sonuçları karşılaştırıldığında kazanımların farklı üç çalgı ile uygulanması sonucu öğrencilerin başarı seviyelerinin arttığı görülmektedir. Bu durum 6. sınıf müzik eğitiminde kazanımların uygulanmasında okul çalgıları (gitar, bağlama, blok flüt) kullanımının öğrenci başarısına olumlu yönde etki ettiğini göstermektedir. İlgili literatürde bu durumu destekleyen çalışmalar bulunmaktadır.

Durdal, (2005) “İlköğretim 6. Sınıflarda Müzik Dersinde Psiko-Motor Davranışa Yönelik Hedeflerin Erişebilirliği” konulu çalışmasında 85 öğrencinin müzik dersindeki performansları öğretmen tarafından gözlem formuna aktarılmış ve puan takdir edilmiştir. kazanımlarının hedef davranışlara dönüşmediği görülmüştür. **Gürler, (2007)** “Türkiye’de İlköğretim 2. Kademe 8. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Dersinden Edindikleri Kazanımlar Üzerine Bir Çalışma” konulu çalışmasında ilköğretim 2. kademe sekizinci sınıf öğrencilerinin, müzik dersi müfredat programındaki, kazanımlara gösterdikleri yeterlilikleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin verdiği cevaplardan anlaşılmaktadır ki; öğrenciler belirlenen kazanımların bir kısmında yeterlilik gösterebilmektedir. Ancak yine görülmektedir ki öğrencilerin belirlenen kazanımların büyük bir kısmında yeterliliklerin gerçekleşmesinde problem olduğu görülmekte, bir kısmında da kısmen yeterlilik görülmektedir. Bu sonuçlar yapılan çalışmada okul çalgılarının kazanımlar üzerinde etkililiği sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Araştırmada ön test ve son test verileri karşılaştırıldığında kazanımların öğretmen tarafından okul çalgılarıyla uygulanması sonucu öğrencilerin başarı seviyelerinde artış görülmektedir. Bu durum müzik dersinin amaçlarına ulaşması ve kazanımların uygulanmasında okul çalgıları kullanımının etkili olduğunu göstermektedir. İlgili literatürde bu durumu destekleyen çalışmalar bulunmaktadır.

Öztürk, (2001) “İlköğretim Kurumlarında Görev Yapmakta Olan Müzik Öğretmenlerinin Çalgılarını Kullanmadaki Yeterlilik Durumları” konulu çalışmasında ilköğretim kurumlarında görev yapmakta olan müzik öğretmenlerinin çalgılarını ne derece kullanabildiklerini saptamayı amaçlamıştır. İlköğretim müzik dersi öğretim programında çalgı eğitimine yeteri kadar önem verilmediği, görev yaptıkları okullarda amacına uygun çalgıların yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar yapılan çalışmada müzik öğretmenlerinin okul çalgılarını ilköğretim müzik dersi kazanımları ve kazanımlara ulaşmadaki hedef davranışların öğrencilere aktarılmasında kullanması öğrenci başarısını arttırdığı sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Araştırma sonucunda gitar çalgısının ilgili kazanımlarda başarı düzeyini arttırdığı ayrıca üç çalgının genel aritmetik ortalamalarına bakıldığında gitar çalgısının diğer iki çalgıya oranla kazanımlar üzerinde daha etkili olduğu görülmektedir. İlgili literatürde bu durumu destekleyen çalışmalar bulunmaktadır.

Akbulut, (2001) tarafından yapılan “Gitar Eşlikli Okul Şarkılarının Müzik Eğitimindeki Önemi” konulu çalışmasında, gitar eşliğiyle şarkı öğretilen öğrencilerin, blok flütle şarkı öğretilen öğrencilere göre daha başarılı olduğu sonucuna varmıştır. **Küçükosmanoğlu, (2011)** “İlköğretim İkinci Kademe Şarkı Öğretiminde Kullanılan Eşlik Çalgılarının Etkililiğinin Karşılaştırılması” konulu doktora çalışmasında marşlar, türküler ve okul şarkılarının öğretimine, öğretmenlerin kullandıkları eşlik çalgılarının etkililikleri karşılaştırılmıştır. Dokuz haftalık şarkı öğretimi sonunda öğretmen çalgısı olarak klasik gitarın kullanımının blok flüt kullanımına ve herhangi bir çalgı kullanılmamasına göre daha etkili olduğu ortaya çıkmıştır. **Uluocak (2008)**, “Gitarın Öğretmen Çalgısı Olarak Kullanımının İlköğretim Öğrencilerinin Müzik Dersi Başarısına Etkisi” konulu doktora tezinde ön test - son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılarak gitar çalgısının derslerde kullanımı ve öğrencilerin müzik dersi üzerindeki başarısına etkileri incelenmiştir. Öğretmen çalgısı olarak gitar kullanımının, blok flüt

kullanımına göre daha etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçlar, yapılan araştırmada gitar çalgısının kazanımlar üzerindeki etkililiği sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

4.3. Öneriler

1. Öğrencilerin müzik dersine olan ilgilerini arttırmak için müzik derslerinde, tek bir çalgıya bağlı kalınmamalı, birden fazla çalgı kullanılmalıdır.
2. Müzik öğretmenliği Anabilim Dallarında okul çalgıları dersinde, blok flüt, gitar ve bağlamanın müzik derslerinde kullanılabilirliğine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
3. Blok flüt, klasik gitar ve bağlama çalgılarına ilave çalgılar da kullanılarak araştırma genişletilebilir.
4. Okul şarkılarının öğretiminde çalgı eşliği yapılması yaygınlaştırılmalıdır.
5. Uygulanan çalışmalarda kullanılan çalgıları daha kesin genellemelere varmak için daha uzun bir süreçte ve daha büyük bir örneklem grubuyla uygulamak çalışmayı daha anlamlı kılabilir.
6. Kazanımların uygulanmasında çalgıların kullanılmasına öğrencilerin de olumlu yaklaşımları, ilgileri ve yüksek motivasyonları göz önüne alındığında, öğrencilerin müzik dersine ilgisizliğinin bu tür farklı çalışmalarla giderilebileceği düşünülebilir.
7. Eğitim kalitesinin artırılması amacıyla sınıflardaki öğrenci sayılarının azaltılması ve böylece öğretmenin her öğrenciye daha fazla zaman ayırabilmesi sağlanmalıdır.
8. Okul çalgıları dersi öğretmenlik mesleğiyle daha fazla ilişkilendirilebilir hale getirilmelidir. Bu amaçla okul çalgıları dersleri, müzik öğretmenliği bölümü mezunlarının, göreve başladıklarında hiç zorlanmadan uyum sağlayabilecekleri, güncelleştirilebilen bilgilerle donatılmalıdır.

NOT (NOTICE)

Bu çalışmada, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde, Yrd. Doç. Aycan Özçimen'in danışmanlığında tamamlanan, "Okul Çalgılarının İlköğretim Müzik Dersi Kazanımlarına Ulaşmadaki Etkililiğinin İncelenmesi" başlıklı Doktora tezinin bir bölümünden yararlanılmıştır.

KAYNAKLAR

- AKBULUT, F. (2001). "Gitar Eşlikli Okul Şarkılarının Müzik Eğitimindeki Önemi" Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- BAYRAKTAR, E. (1990). "Müzik Öğretimi ve Çağdaş Teknoloji", Ortaöğretim Kurumları Müzik Öğretimi ve Sorunları, Türk Eğitim Derneği Yayınları, 161-178, Ankara.
- BOZKAYA, İ. (2001). Okul Ortamında Müzik, Özsan Matbaacılık, Bursa.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2007). Deneysel Desenler: Ön Test-Son Test Kontrol Grubu Desen ve Veri Analizi, 2. Baskı, Pegem Yayınları, Ankara.
- DURDAL, İ. (2005). İlköğretim 6. Sınıflarda Müzik Dersinde Psiko-Motor Davranışa Yönelik Hedeflerin Erişebilirliği. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

- GÜRLER(Öner), A. (2007). “Türkiye’de İlköğretim 2. Kademe 8. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Dersinden Edindikleri Kazanımlar Üzerine Bir Çalışma” Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı, Konya.
- KARASAR, N. (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- KARASAR, N. (2007). Bilimsel Araştırma Yöntemi. (17. Baskı), Nobel Yayın Dağıtım Ltd. Şti. Ankara.
- KÜÇÜKOSMANOĞLU, O. (2011). “İlköğretim İkinci Kademe Şarkı Öğretiminde Kullanılan Eşlik Çalgılarının Etkililiğinin Karşılaştırılması”, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı, Konya.
- KÜÇÜKÖNCÜ, Y. (2006). “Türk Eğitim Sistemindeki Yeniden Yapılanma Sürecinde Müzik Öğretmeni Modelleri” Denizli; Pamukkale Üniversitesi Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu.
- Meb İlköğretim Genel Müdürlüğü, (2007). İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı 1-8. Sınıflar. (1. Baskı). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- ÖZ, N. (2001). İnsanın Kültürel Gelişiminde Müzik Eğitiminin Önemi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt: XIV, Sayı: 1, Bursa, ss. 101- 106.
- ÖZTÜRK, F. (1996). Okul Öncesi Dönemde Müzik Eğitiminin Önemi ve Öğretmen Sorunu, Flarmoni Sanat Dergisi, Sayı 139, Ankara.
- ÖZTÜRK, G. (2001). “İlköğretim Kurumlarında Görev Yapmakta Olan Müzik Öğretmenlerinin Çalgılarını Kullanmadaki Yeterlilik Durumları”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı, Ankara.
- SAYDAM, R. (2003) “İlköğretim Okulu I ve II Devre Müzik Eğitiminde Eğitimci Sorunu” Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- SEYİDOĞLU, H. (2003). Bilimsel Araştırma ve Yazma El Kitabı. (9. Baskı), Güzem Can Yayınları, İstanbul.
- SUN, M. (2002). Okul Öncesi Eğitiminde Müzik. Müzik Eserleri Yayınları, İzmir.
- UÇAN, A. (1994). Müzik Eğitimi, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.
- ULUOCAK, S. (2008). “Gitarın Öğretmen Çalgısı Olarak Kullanımının İlköğretim Öğrencilerinin Müzik Dersi Başarısına Etkisi”, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.